

ДИНАМІКА ЗАХВОРЮВАНОСТІ НА РАК ПЕРЕДМІХУРОВОЇ ЗАЛОЗИ В ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ У 2003–2013 рр.

B.P. Стусь¹, В.М. Слюсарев²

¹ ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»
м. Дніпропетровськ, Україна

² КЗ «Дніпропетровський клінічний онкологічний диспансер»
Дніпропетровської обласної ради, м. Дніпропетровськ, Україна

На теперішній час рак передміхурової залози (РПЗ) визнається однією з найбільш серйозних медичних проблем серед чоловічого населення. У Європі РПЗ є найбільш поширеною солідною пухлиною, захворюваність якою складає 214 випадків на 1000 чоловіків, випереджуючи рак легень та колоректальний рак. До того ж в теперішній час РПЗ посідає 2-ге місце серед причин смерті від раку серед чоловіків. Більш того, з 1985 р. спостерігається невелике збільшення кількості летальних наслідків в більшості країн, включаючи ті країни та регіони, в яких він непошириений [7].

РПЗ зустрічається частіше серед чоловіків похилого віку. Отже, він складає більшу проблему у розвинених країнах, де відсоток похилих чоловіків вищий. Так, в розвинених країнах РПЗ складає близько 15% випадків раку у чоловіків, тоді як у країнах, що розвиваються, лише 4% [6]. Слід зауважити, що рівень захворюваності на РПЗ суттєво розрізняється в залежності від регіону. Наприклад, у Швеції, яка відрізняється високою довготривалістю життя та відносно незначною смертністю від захворювань, пов'язаних з палінням, РПЗ є найбільш поширеною злоякісною пухлиною у чоловіків та склав 37% всіх нових випадків раку у 2004 році [5].

За даними Американської онкологічної спілки (ACS) імовірність розвитку РПЗ серед американських чоловіків протягом життя складає 8%, та щорічно його виявлятимуть приблизно у 180 000 пацієнтів, а 32 000 чоловіків будуть померати від цього захворювання [4].

За прогнозами онкологів, з кожної 1 000 сорокарічних чоловіків в Росії протягом майбутнього життя 10 мають ризик захворіти на РПЗ та 7 – померти від РПЗ. Серед причин смерті від онкологічних захворювань у чоловіків старших 55 років РПЗ в Росії займає друге місце [1].

В Україні за даними на 01.01.2012 серед контингентів онкохворих на долю хворих на РПЗ

припадає 3%. За даними Національного інституту раку, в Україні показник захворюваності серед чоловіків у 2008 році становив 31,5 на 100 тис. населення, а у 2012 році – 35,8 на 100 тис. чоловічого населення. З числа тих, які захворіли вперше у 2012 році I–II стадію мали 43,9%, III – 24,7%, IV – 18,1% хворих [2, 3].

Слід відмітити, що рівень виявлення хворих на пухлину простати при профілактичних оглядах низький і становить 25,7%. Як результат, 50–70% хворих звертаються за медичною допомогою з приводу розвитку ускладнень, обумовлених РПЗ.

Матеріали та методи дослідження. Проаналізовано показники захворюваності, летальність, результати диспансерного обліку та спеціальних методів лікування хворих на рак передміхурової залози у Дніпропетровській області за 2003–2013 рр.

Результати та їх обговорення. У термін з 2006 до 2013 року захворюваність на рак передміхурової залози (РПЗ) у Дніпропетровській області зросла з 328 до 568 чоловіків (з 10,5 до 17,2 на 100 тис. населення). В Україні ці показники за вказаний строк склали 5917 (12,8 на 100 тис. населення) та 7785 чоловіків (у 2012 році – 7512 чоловіків або 16,5 на 100 тис. населення). При цьому кількість померлих у Дніпропетровській області зросла з 179 (5,3 на 100 тис. населення) у 2006 році до 261 (7,9 на 100 тис. населення) чоловіків. В Україні ці показники за вказаний строк склали 3099 (6,6 на 100 тис. населення) та 3538 чоловіків або 7,63 на 100 тис. населення. При цьому летальність до року має стійку тенденцію до зниження як у Дніпропетровській області, так і в Україні загалом (табл.1).

За показниками, наданими у таблиці 2, у Дніпропетровській області спостерігається збільшення відсотка хворих I–II ст. РПЗ з 44,2 (2003 р.) до 50,0 (2012 р.) із зниженням до 43% у 2013 р., тому що відсоток хворих III та IV ст.

Таблиця 1

Захворюваність та летальність на РПЗ

Рік	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	Дніпр.-ка область	Україна														
Захвор-ть (абс. чис.)	328	5917	459	6400	416	6710	444	6692	456	7250	456	7658	511	7512	568	7785
Захвор-ть на 100 т./ч	10.5/ 23.0	12.8/ 27.2	14.3/ 31.2	13.8/ 29.9	13.0/ 28.5	14.5/ 31.5	14.1/ 31.0	14.6/ 31.6	14.8/ 32.4	15.8/ 34.4	14.5/ 31.8	16.8/ 36.4	15.4/ 33.7	16.5/ 35.8	17.2/ —	—/ 37.1
Кількість зар. смерт	179	3099	246	3190	213	3203	248	3322	211	3349	202	3428	249	3524	261	3538
Смерт-ть на 100 т./ч	5.3/ 11.7	6.6/ 14.4	7.4/ 16.1	6.9/ 14.9	6.4/ 14.1	6.9/ 15.0	7.5/ 16.5	7.2/ 15.7	6.3/ 14.3	7.3/ 15.9	6.2/ 13.7	7.5/ 16.3	7.5/ 16.4	7.8/ 16.8	7.9/ —	7.63/ 16.9
Не прож. 1 року (%)	20.8	23.1	16.4	22.5	19.2	20.9	15.1	20.5	18.9	18.8	17.0	18.7	13.8	18.7	15.6	14.3

Таблиця 2

Розподіл хворих за стадією (згідно з TNM)

Стадія	Рік										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
I-II стадії (%)	44.2	38.6	42.2	45.2	46.5	50.0	52.1	51.3	52.1	50.0	43.0
III стадія (%)	36.4	25.1	26.6	25.6	28.5	24.7	21.6	24.3	28.0	18.4	22.7
IV стадія (%)	17.3	21.8	18.0	13.1	10.6	15.3	18.0	14.9	16.8	16.0	17.4
Не визн. (%)	2.1	14.5	13.1	16.1	14.4	10.0	8.3	9.2	2.8	15.6	16.8

за 10 років коливається як в бік зростання, так і в бік зменшення. Привертає увагу на себе зростання відсотка хворих з невизначеною стадією захворювання з 2,1 (2003 р.) до 16,8 (2013 р.).

Аналізуючи показники, що надані у таблиці 3, можна зробити висновок, що у Дніпропетровській області з 2003 до 2013 р. спостерігається збільшення кількості хворих з вперше встановленим діагнозом з 358 до 522 відповід-

но. Також показник 5-річної виживаності за вказаний термін має стійку тенденцію до зростання, як і кількість хворих на РПЗ у Дніпропетровській області, що перебувають на диспансерному обліку. Загалом за останні 11 років, з урахуванням коливань як в бік зростання, так і в бік зменшення, спостерігається підвищення відсотка занедбаних випадків РПЗ з 17,3% до 20,1%.

Таблиця 3

Загальна кількість хворих на рак простати у Дніпропетровській області стосовно диспансерного обліку

Рік	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Вперше в житті встановлений діагноз	358	364	323	328	459	416	444	456	456	511	522
З них виявлені на профілактичних оглядах	20	14	20	12	33	38	49	38	45	55	33
Перебувають на «Д» на кінець року	1323	1382	1433	1494	1607	1692	1764	1883	1997	2140	2325
З них 5 і більше років	397	445	513	531	568	594	612	614	635	711	773
З них морфологічно підтверджено (%)	81.6	84.6	91.3	89.9	86.5	84.1	85.5	89.0	91.4	93.0	753
Вмерло всього	198	207	198	179	246	213	248	211	202	249	261
Вмерло до року	68	63	78	60	50	83	58	78	58	58	74
% занедбаних випадків	17.3	20.1	17.0	13.4	13.2	13.2	17.8	14.0	16.9	13.5	20.1

Із 2003 до 2013 р. у Дніпропетровській області чітко прослідується тенденція збільшення як кількості вперше виявлених хворих на РПЗ, так і кількості хворих, що отримали спеціальні методи лікування, однак, на тлі збільшення відсотка хворих, охоплених спеціальним лікуванням по Україні в цілому, по Дніпропетровській області за вказаний термін, з урахуванням коливань як в бік зростання, так і в бік зменшення, спостерігається зниження відсотка цього показника з 68,2% до 60,5% (табл. 4).

За вказаній термін за засобами лікування в обох регіонах відмічається в цілому рівне співвідношення хірургічних та хіміо(гормоно)-променевих засобів, що обумовлено, з одного боку, збільшенням кількості виявлених хворих з локальними та місцевоширеними формами РПЗ, так і поширенням паліативних засобів лікування у хворих з метастатичним перебігом захворювання (табл. 5).

Захворюваність на РПЗ та смертність від РПЗ як у Дніпропетровській області, так і в Ук-

Охоплення спеціальним лікуванням хворих на рак передміхурової залози у Дніпропетровській області (2003-2013 р.)

Рік	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Кількість хворих, яким вперше в житті встановлено діагноз	358	364	323	328	459	416	444	456	456	511	522
Кількість хворих, що отримали спеціальне лікування	225	229	213	209	286	230	233	218	236	264	316
% від зареєстрованих	68.2	67.6	73.7	68.5	66.2	59.7	56.7	51.5	55.9	55.7	60.5
% охоплення спеціальним лікуванням по Україні	68.7	70.0	72.2	72.3	74.1	72.0	72.0	68.3	75.1	74.1	75.5

Розподіл хворих за засобами лікування

Регіон	Лікування	Рік									
		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2013
Україна	Тільки хірург. (%)	37.3	31.0	30,6	31,4	27.8	29.4	30.5	30.5	28.0	X
	Хіміо- та/або пром. (%)	31.2	33.3	31.7	30.4	29.5	26.6	24.7	24.1	23.7	X
Дніпр.-ка область	Тільки хірург. (%)	37.7	35.6	28.8	33.5	38.8	33.9	34.7	31.7	34.4	20.9
	Хіміо- та/або пром. (%)	30.7	21.1	25.5	26.4	28.5	25.6	27.5	24.5	26.6	31.7

райні, з урахуванням коливань, більш вираженими у Дніпропетровській області, як в бік зростання, так і в бік зниження, загалом мають тенденцію до підвищення (рис. 1).

Висновки.

1. З 2003 до 2013 р. як у Дніпропетровській області, так і в Україні загалом відмічається зростання захворюваності на РПЗ, при цьому в обох

регіонах кількість виявлених хворих з I-II ст. захворювання має тенденцію до збільшення.

2. Смертність від РПЗ у Дніпропетровській області, так і в Україні, з урахуванням коливань, більш вираженими у Дніпропетровській області, як в бік зростання, так і в бік зменшення, загалом за останні 11 років залишається на стабільному рівні.

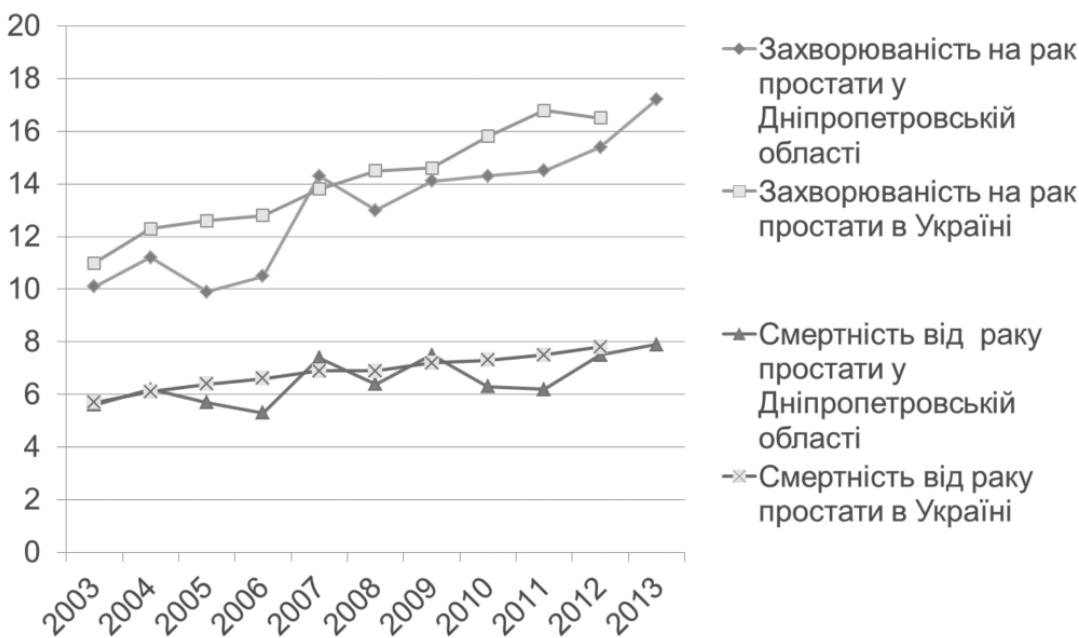

Рис. 1. Захворюваність та смертність від раку простати на 100 тис. населення в Україні та Дніпропетровській області

Список літератури

1. Клиническая онкоурология / Под редакцией проф. Б.П. Матвеева. – М., 2003. – 718 с.
2. Щорічний бюллетень Національного канцер-регистру «Рак в Україні. Захворюваність, смертність, показники діяльності онкологічної служби» за 2003–2012 рр.
3. Показники діяльності онкологічної служби у Дніпропетровській області 2003–2013 рр.
4. Boyle P., Ferlay J. Cancer incidence and mortality in Europe 2004 // Ann. Oncol. – 2005. – N 16 (3). – P. 481–488.
5. Cancer Incidence in Sweden 2006 // Health and diseases. – 2007. – N 16. – 114 p.
6. Cancer statistics / Jemal A., Siegal R., Ward E. et al. // A Cancer Journal for Clinicians. – 2008. – V. 58, Issue 2. – P. 71–76.
7. Hsing A.W. Prostate cancer epidemiology / A.W. Hsing, A.P. Chokkalingam // Front. Biosci. – 2006. – V. 11. – P. 1388–1413.

Реферат

ДИНАМИКА ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ РАКОМ ПРЕДСТАТЕЛЬНОЙ ЖЕЛЕЗЫ В ДНЕПРОПЕТРОВСКОЙ ОБЛАСТИ В 2003–2013 ГГ.

В.П. Стусь, В.Н. Слюсарев

Проанализированы показатели заболеваемости, летальности, результаты диспансерного наблюдения и специальных методов лечения больных раком предстательной железы в Днепропетровской области за 2003–2013 гг.

Выявлено, что с 2006 по 2013 год заболеваемость раком предстательной железы (РПЖ) в Днепропетровской области выросла с 328 до 568 человек (с 10,5 до 17,2 на 100 тыс. населения). В Украине эти показатели за указанный

Summary

DYNAMICS OF INCIDENCE OF PROSTATE CANCER IN THE DNIPROPETROVSK REGION IN THE 2003–2013 YEARS

V.P. Stus, V.M. Slusarev

Analyzed the incidence, mortality, the results of clinical supervision and special treatments for patients with prostate cancer in the Dnipropetrovsk region in 2003–2013 years

Revealed that from 2006 to 2013, the incidence of prostate cancer (PCa) in the Dnipropetrovsk region increased from 328 to 568 people (from 10.5 to 17.2 per 100 thousand of population). In Ukraine, the figures for this period amounted to 5917 (12.8 per 100 thousand. Population) and 7785 men (in

срок составили 5917 (12,8 на 100 тыс. населения) и 7785 мужчин (в 2012 году – 7512 мужчин или 16,5 на 100 тыс. населения). При этом количество умерших в Днепропетровской области выросло с 179 (5,3 на 100 тыс. населения) в 2006 году до 261 (7,9 на 100 тыс. населения) мужчин. В Украине эти показатели за указанный срок составили 3099 (6,6 на 100 тыс. населения) и 3538 мужчин или 7,63 на 100 тыс. населения. При этом летальность до года имеет устойчивую тенденцию к снижению как в Днепропетровской области, так и в Украине в целом.

В Днепропетровской области наблюдается увеличение процента больных I–II ст. РПЖ с 44,2 (2003) до 50,0 (2012) со снижением до 43 процентов в 2013, при том что процент больных III и IV ст. за 10 лет колеблется как в сторону увеличения, так и в сторону уменьшения. Привлекает внимание на себя рост процента больных с неустановленной стадией заболевания с 2,1 (2003) до 16,8 (2013). В Днепропетровской области с 2003 по 2013 г. наблюдается увеличение количества больных с впервые установленным диагнозом с 358 до 522 соответственно. Также показатель 5-летней выживаемости за указанный срок имеет устойчивую тенденцию к росту, как и количество больных РПЖ в Днепропетровской области, находящихся на диспансерном учете. Всего за последние 11 лет, с учетом колебаний как в сторону увеличения, так и в сторону уменьшения, наблюдается повышение процента запущенных случаев РПЖ с 17,3% до 20,1%.

С 2003 по 2013 г. в Днепропетровской области четко прослеживается тенденция увеличения как количества впервые выявленных больных РПЖ, так и количества больных, получивших специальные методы. Заболеваемость РПЖ и смертность от РПЖ как в Днепропетровской области, так и в Украине, с учетом колебаний, более выраженными в Днепропетровской области, как в сторону увеличения, так и в сторону снижения, в целом имеют тенденцию к повышению.

Ключевые слова: рак предстательной железы, Днепропетровская область, заболеваемость, смертность, 5-летняя выживаемость.

Адреса для листування

В.П. Стусь
E-mail: viktor.stus@gmail.com

2012 – 7512 men, or 16.5 per 100 thousand of population). The number of deaths in the Dnipropetrovsk region increased from 179 (5.3 per 100 thousand of population) in 2006 to 261 (7.9 per 100 thousand of population) men. In Ukraine, the figures for this period amounted to 3,099 (6.6 per 100 thousand. Population) and 3538 men, or 7.63 per 100 thousand of population. In this case, mortality up to a year has been a steady downward trend in the Dnipropetrovsk region and in Ukraine in general.

In Dnipropetrovsk region observed increase in the percentage of patients with I - II stage. PCa from 44.2 (2003) to 50.0 (2012) with a reduction to 43 percent in 2013, while the percentage of patients III and IV stage. 10 years varies as upward and downward. Draws attention to a growth in the proportion of patients with unknown disease stage from 2.1 (2003) to 16.8 (2013). In Dnipropetrovsk region from 2003 to 2013 an increase in the number of patients with newly diagnosed from 358 to 522, respectively. Also, a 5-year survival rate after this period has steadily increased as the number of patients with prostate cancer in the Dnipropetrovsk region, located at a dispensary. In just the past 11 years, taking into account the fluctuations in both upward and downward, there is a rise in the percentage of advanced cases of prostate cancer from 17.3% to 20.1%.

From 2003 to 2013, in the Dnipropetrovsk region a clear tendency to increase the number of new cases of prostate cancer, and the number of patients who have received special techniques. The incidence of prostate cancer and mortality from prostate cancer in the Dnipropetrovsk region, as well as in Ukraine, with variations, more pronounced in the Dnipropetrovsk region, both upward and downward, in general, tend to increase.

Keywords: prostate cancer, Dnipropetrovsk region, morbidity, mortality, 5-year survival.